

חומר בקודש פרק שלישי חגיגה

כד.

עין משפט נר מצוה

אמ"י פ"ב מהלכות אבות
הטומאה לת: פ
ל ב ג מ"י פ"ב מהלכות
שאר אבות הטומאה ה"ו:
לא ד מ"י שם ה"ו יא
ופ"א הלכה ד:
לב ה ו מ"י שם פ"א
הלכה ד:
לג ז ח מ"י שם פ"ב
הלכה י"ב ופ"ח שם
הלכה ז:

תורה אור השלם

ו. והבשר אשר יגע בכל
שוא לא יאכל באש
ישירף והבשר כל השרו
יאכל בקשר: וקרא ז ט

רבינו הגנאל

טמא במקצתו שטימא
את כללו וקמי' הוסיף
ר' עקיבא אלא צירוף
דברגן הוא ופריק ר"ל
אליבא דרבי תנין לעולם
צירוף דאורייתא ור'
עקיבא שרי' מנחות אתא
לאשפיעין דמדאורייתא
דבר הצריך לכלי כלי
מצרפו שאין צריך לכלי
אין כלי מצרפו. ואחר רבנן
ועשר מעלה וגורו אפי'
דבר שאין צריך לכלי
ומקשינן תינה דמצרף
הכלי הסלת מפני שצריכה
כלי קטורת לבונה וגזליה
מאי כלי יריכי. ופריק רב
נחמן כגון שצברו ע"ג
קטבליא מראורייתא יש
אין לו מצרף. אין לו
תוך אינו מצרף. ואחר
רבנן תנין דאע"ג דאין
לו תוך מצרף ופליגא
ד' חייא בר אבא דאמר
משפיר דר' יוחנן מעדותו
של ר' עקיבא שנית
משהו וכלי מצרף מה
שבתוכו לקדש ומסביר
דצירוף כלי מדרבנן היא
דהא ר' יוחנן מקיים לה
ממתינתן מעדותו של ר'
עקיבא ומשנתנו מעלה
מדרבנן וכבר פירשנוהו
בפסחים פ"ג הראשון:
מעלה שביעות הרביעי
בקדש פסול והשלישי
בחרומה פ"י טמא מה הוא
אבי הטומאה וטומאתו
ז' דרכיו יגע אשר יגע
על פני השדה בחלל
חרב או בבת או בעצם
אדם או בקבר יטמא
שבעת ימים והנוגע בו
טמא טומאת ערב שנאמר
וכל אשר יגע בו הטמא
יטמא והנוגע הנוגע
שטמא עד הערב. עוד
קדשים הנוגעים בטמא
שטמא שהוא טמא טומאת
ערב נטמאו שנאמר
והבשר אשר יגע בכל
טמא לא יאכל נמצא
שלישי לקדש טמא מן
התורה כמו שפירשנו.
ורבינו לרבי' כדתיא
מניין לרביעי בקדש
שפסול ודין הוא ומה
מחוסר כפרים שמותר
בחרומה שא"י אבא השמש
וטהר ואחר יאכל מן
הקדשים כי לחמו הוא.
ותנן נמי העירב שמשו
אוכל בתרומה פסול
הוא זה המחוסר כפרים
בקדשים כדתנן הביא
כפרות אוכל (בתרומה)
[בקדשים] ומכוב וכפר
עליה הבתן וטהרה מכלל
שער שלא הביאה כפרתה

חטאת מדרבנן דאילו קודש אלא חול כדמוכח בהתכלת (מנחות דף נב.
והס) שאין מועלין בצפר פרה וקמי' הוסיף ר"ע דמשמע דהוי דרבנן
כמו ירשא כדדייק הכא והשתא מתקמא דרשה דמייתי כבולי
הש"ס והבשר לרבות עמים ולבונה כר"י דפרק המנחות והנסכים (שם

דף קב: ושם) דאי לרבנן הא משמע
אף צפר צמר שחיטה יש לה פדיון
ומיהו יכילנא לאוקומי כרבנן
ובהקדשו צבלי ודמוקמינן לה צפמתי
אך איכא לדמות דלא קאי רק אלבונה
ולא אע"פ וכן צריש המנחות והנסכים
פ"י צסס הר"י דעיקר קרא לא קאי
רק אלבונה אלא אע"פ לא הוי רק
אסמכתא בעלמא והסם הארכמי ולא
שייך הכא ואין להציא ראייה מהא
ללא חשיב ע"פ צפרק שני דמעילה
(דף עז.) כי חשיב איין הושר ליפסל
בצבול יוס וצמחוקי כפרה משום דלא
שייך ציה פיגול אף צבולכה ובהקטרה
ללא קרבן גמור הוא ":

דאורייתא יש לו תוך מצרף.
הקשה הר"ר אלחנן
אמאי לא קאמר כגון שצברו צבלי חול
דאורייתא כלי שרת מנרף ולא שיש
חול דבעינן דומיא דקף ואע"פ שיש
לו תוך ור"ע:

מניין רביעי בקדש שהוא פסול.
פרש"י ולמ"ד דזו הני מעלות
דרבנן נינהו ולא דאורייתא והאי
דקאמר ולמדנו שלישי מן התורה
מילתא בעלמא הוא ולא קאמר נמי
מק"ו אלא מלמא בעלמא הוא ופ"ק
דפסחים (דף עז.) פ"י רש"י גבי היא
נגובה מטמא חביריה לטמא קדש אבל
לא לתרומה דברי רבי ר' יוסי ברבי יהודה
אומר הלפסול אבל לא לטמא אי אמרת
בשלמא שלא בחיבורין היינו רבותיה
דנגובה אלא אי אמרת בחיבורין אין שלא
בחיבורין לא מאי רבותא דנגובה א' איתמר
נמי אמר ריש לקיש לא שנו אלא ידו
אבל
ליה צירוף דרבנן הוא הא מוקי לה כר' עקיבא ור"ע סבר שלישי
בחולין דאורייתא וא"כ רביעי בקדש נמי דאורייתא קרי כאן והבשר
אשר יגע בכל טמא לא יאכל דמי לא עסקינן דנגע וכו' ומיך
הר"י דקרי דרבנן משום דלא משכח לה לחולין שנעשו על
טהרת הקדש (דהוי דאורייתא) וכן אר"י דמשכח לה לרביעי בקדש
(דאורייתא) ע"י ע"פ ולבונה דעמאין ע"י חיצת הקדש וכי מיבעי
ליה לר"ל צנרד של מנחות (מנחות דף קב:) אי מונין צו ראשון
ושני אי לא דאי מהני חיצת הקדש לננות צו ראשון ושני למ"ד
אין אוכל מטמא אוכל פשיטא ליה האי והיה קשה להר"ר אלחנן
לכר"ת דמוקי לה ע"י ע"פ ולבונה ווי עדיפא מאוכול גמור דלא
דאיני חיצת הקדש למימני ציה ראשון ושני:

בחיבורין שנו. פרש"י שצעה שהיד טמאה נוגעת לטהורה
היתה טהורה נוגעת לקדש וקשה לפי' אר"י השניה
אינה טמאה כלל והקדש טמא מנחות גזרה שמה יגע בראשונה
הטמאה ואמאי קאמר וצקדש יטבול שמהו ויש לייצבו דה"ק הא נטמאה יד אחת חצירתה טהורה וצקדש בתחילתו
הצריכו חכמים להטביל שמהו שמהו שמהו ויע"ל בחיבורין שנו דיד אחת נוגעת בצפר הפוסלה ויד האחרת הנוגעת צה תדון
כאילו נגעה בצפר דגורין לה שמה נגע וכן הא דתמן לקמן יד מטמאה חצרתה ועושה אותה שניה צקדש מוקמינן לה בשמעתינ הכי
לפי מאי דס"ד לרבי ר' יהושע דיד מטמאה חצרתה להיות שניה ומאחיה טעם לא תהיה שלישי אלא ודאי דגורין שמה נגעה בצפר
עממה ואפי' לא נגע ציד השניה טמאה שמה נגעה בצפר ותניא בתוספתא חצרתה אה ידו אחת מהן כל טהרות שעשה לטהורה עד
שלא הטביל לה הטמאה טמאות שהיד מטמאה חצרתה לקדש משמע דבלא נגיעה מטמאת את ידו והשתא יתכן מעלה ר"י יוסי
שאינה אלא בכלל רביעי ליפסול בקדש אבל לא לתרומה דבתרומה אין יותר משלישי לכן אינה מטמאה רק קדש דעושה רביעי ולית ליה יד
מטמאה את חצרתה להיות שניה אלא מטמאה להיות שלישי והקשה הר"ר אלחנן אמאי חשיב האי מעלה במתני' הא הויה בכלל רביעי בקדש
ותירך דמ"מ מעלה אחרת היא יד מטמאה את חצרתה דס"ד כיון דאין גופו נטמא אלא מאז הטומאה גם ידיו נמי לא קמי"ל:
אלא אי אמרת בחיבורין אין וכו' מאי רבותא. ואי משום תרומה דלא מטמאה אף בחיבורין לא נמית להו רבותא אלא רבותא דקדש:
אחד ידו ואחד יד חברו אפסול. דהואיל ונטמא יד חצרו די לנו צכך אס יפסל אלא לריש לקיש דאמר דוקא ידו מוקי
טעמא משום אחילופי יד טהורה ציד טמאה לפיכך כי היכי דידו טמאה מטמאה קדש דשניה היא אף טהורה נמי וכן
משמע צסמוך כי הדר ציה ריש לקיש פירש לצבריו לפסול אלא לא לטמא משמע דמעיקרא סבירא ליה לטמא צסס רבינו שמואל:
דמתן

לא נצרכא. להאי עדות דר' עקיבא דמדרבנן אלא לטולת של שירי
מנחה: דאלו מדאורייתא הצריך לכלי. דומיא דקטורת צכרף
דאירי צה קרא כלי מצרפו ושאינו צריך לכלי כגון שירי מנחה
שהן אכילת כהן אין הכלי מצרפן: מאי איכא למימר. הרי צריכין

לא צצרכא אלא לשירי מנחה דאורייתא
א צריך לכלי הכלי מצרפו שא"צ לכלי אין
כלי מצרפו ואחרו רבנן וגורו דאע"ג דאינו
צריך לכלי כלי מצרפו תינה סלת קטורת
ולבונה מאי איכא למימר אמר רב נחמן
אמר רבה בר אבוה כגון שצברן על גבי
קרמבלא דאורייתא יש לו תוך מצרף אין
לו תוך אינו מצרף יואתו רבנן ותיקנו דאע"ג
דאין לו תוך מצרף ופליגא דר' חנין אדר' חייא
בר אבא א' דא"ר חייא בר אבא א"ר יוסי
יוחנן ימעדותו של רבי עקיבא נשנית משנה
זו: י הרביעי בקדש פסול: תניא א"ר יוסי
מנין לרביעי בקדש שהוא פסול ודין הוא
י ומה מחוסר כפרים שמותר בתרומה פסול
בקדש שלישי שפסול בתרומה אינו דין
שיעשה רביעי לקדש ולמדנו שלישי לקדש
מן התורה ורביעי בק"ו שלישי לקדש מן
התורה ומנין דכתיב י והבשר אשר יגע
בכל טמא לא יאכל מי לא עסקינן דנגע
בשני וקאמר רחמנא לא יאכל רביעי מקל
וחומר הא דאמרן: ובתרומה אם נטמאת
כו': אמר רב שזיבי בחיבורין שנו אבל
שלא בחיבורין לא איתיביה אביי יד
נגובה מטמא חביריה לטמא קדש אבל
לא לתרומה דברי רבי ר' יוסי ברבי יהודה
אומר הלפסול אבל לא לטמא אי אמרת
בשלמא שלא בחיבורין היינו רבותיה
דנגובה אלא אי אמרת בחיבורין אין שלא
בחיבורין לא מאי רבותא דנגובה א' איתמר
נמי אמר ריש לקיש לא שנו אלא ידו
אבל

שלא בחיבורין. שלאחר שפירשה מן הטהורה חזרה טהורה ונגעה
בקדש טהור ואין יד מטמאה חצירתה לעשותה אפי' שלישי לפסול:
יד נגובה. אע"פ שאין צה משקין: **לטמא אה הקדש.** לעשות
רביעי: ר' יוסי צ' יהודה אומר. חצירתה פוסלת את הקדש
אבל צה מטמאה: אי אחרם צנלמא שלא בחיבורין. קאמר דמטמאה
היינו רבותא דנגובה י' ואע"ג דנגובה היא כנגעה צו ואין לחוש
שמה נגעה היד הטהורה צמשקין צצטמאה שהן ראשונים דכל
הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחילה והויה לה הך
יד נמי שניה מחמת המשקין כמו חצירתה אפילו הכי מטמאה
דמעלה דרבנן היא שהיד מטמאה את חצירתה להעשות שניה
כמותה לקדש אלא אי אמרת לא אמרינן אלא בחיבורין וטעמא
משום דלמא נגע טמא לקדש מאי רבותא דנגובה אטו יד
קמייתא לא מטמאה לה לקדש צלא משקין הלא שניה היא:
אל

הטמאה ואמאי קאמר וצקדש יטבול שמהו ויש לייצבו דה"ק הא נטמאה יד אחת חצירתה טהורה וצקדש בתחילתו
הצריכו חכמים להטביל שמהו שמהו שמהו ויע"ל בחיבורין שנו דיד אחת נוגעת בצפר הפוסלה ויד האחרת הנוגעת צה תדון
כאילו נגעה בצפר דגורין לה שמה נגע וכן הא דתמן לקמן יד מטמאה חצרתה ועושה אותה שניה צקדש מוקמינן לה בשמעתינ הכי
לפי מאי דס"ד לרבי ר' יהושע דיד מטמאה חצרתה להיות שניה ומאחיה טעם לא תהיה שלישי אלא ודאי דגורין שמה נגעה בצפר
עממה ואפי' לא נגע ציד השניה טמאה שמה נגעה בצפר ותניא בתוספתא חצרתה אה ידו אחת מהן כל טהרות שעשה לטהורה עד
שלא הטביל לה הטמאה טמאות שהיד מטמאה חצרתה לקדש משמע דבלא נגיעה מטמאת את ידו והשתא יתכן מעלה ר"י יוסי
שאינה אלא בכלל רביעי ליפסול בקדש אבל לא לתרומה דבתרומה אין יותר משלישי לכן אינה מטמאה רק קדש דעושה רביעי ולית ליה יד
מטמאה את חצרתה להיות שניה אלא מטמאה להיות שלישי והקשה הר"ר אלחנן אמאי חשיב האי מעלה במתני' הא הויה בכלל רביעי בקדש
ותירך דמ"מ מעלה אחרת היא יד מטמאה את חצרתה דס"ד כיון דאין גופו נטמא אלא מאז הטומאה גם ידיו נמי לא קמי"ל:
אלא אי אמרת בחיבורין אין וכו' מאי רבותא. ואי משום תרומה דלא מטמאה אף בחיבורין לא נמית להו רבותא אלא רבותא דקדש:
אחד ידו ואחד יד חברו אפסול. דהואיל ונטמא יד חצרו די לנו צכך אס יפסל אלא לריש לקיש דאמר דוקא ידו מוקי
טעמא משום אחילופי יד טהורה ציד טמאה לפיכך כי היכי דידו טמאה מטמאה קדש דשניה היא אף טהורה נמי וכן
משמע צסמוך כי הדר ציה ריש לקיש פירש לצבריו לפסול אלא לא לטמא משמע דמעיקרא סבירא ליה לטמא צסס רבינו שמואל:
דמתן

א [מנחות דף כד.] א [פסחים
יט.] א [פסחים יז:] סוטה
ט: [תוספתא פ"ג,
ד] נמי צבל המאור ועוד
תמלא שם פי הון לכל
הסוגיא וז' ה' ע"ש ועיין
רש"י פסחים יז: ד"ה שלישי
שפסול בתרומה: א [ויקרא
יא:] א [וי"ט חטאת מנחות
כא. ד"ה יטלו:] א [ש"ך
ע"ב]

הגהות הב"ח

א רש"י ד"ה שלישי וכו'
שני שפסול צמעשר אינו
דין שיעשה שלישי בתרומה
ובדיון דשלישי פסול
לתרומה דין הוא
שיעשה רביעי בקדש
ב) ד"ה דנגע בשני וכו'
צבל טמא אפילו בשני
והיה ליה בשר שלישי:
ג) ד"ה בחיבורין וכו'
ולמ"ד לקמן פסול
לפסול: ד) ד"ה אי אמרת
וכי דאף גב על דנגובה:

הגהות מהר"ב

א גמ' איתמר נמי אמר
ריש לקיש. י"ב ע"י צכפר
טורי אכן מהי האיתמר
נמי:

מוסף רש"י

מעדותו. ע"י דעמו
פסחים יט.) מנין לרביעי
בקדש שהוא פסול. ולא
אמרינן טהור הוא כמתורה
פסחים יט.) ומה מחוסר
כפרים. כגון צו ומה
הצריכות קרבן. כגון צו ומה
יולדת ומלוע. פסחים
שמותר בתרומה.
דלילפינן צינמות פרק הטביל
ע"ד: מקראי טביל וענה
אוכל צמעשר. העירב שמשו
אוכל בתרומה. דכתיב וצא
השמש וטהר ואחר יאכל מן
הקדשים פסחים יח.)
פסול בקדש. אסור בקדש,
דלילף הם מופלג ע"ה
הכין וטהרה. מכלל שיהא
טמא עד עשוי פסחים
שלישי
בתרומה. לרנן דלפני
אדר' עקיבא ונפקא לן צבל
וחומר מטבול יוס, ומה
טבול יוס דמותר בחולין
אסור בתרומה, שני שפסול
בחולין אינו דין שיעשה
שלישי בתרומה, צמסכת
סוטה צפרק צסס שמיים
בדוקק (טע.) ובדע"ז דין
הוא שיעשה אה רביעי מקל
וחומר ממחוסר כפרים
פסחים יח.) אינו דין
שיעשה רביעי לקדש.
ולא תימא דזו צלא מן הדין
להיות כגון וימא הכי
שלישי שפסול בתרומה דין
הוא שיהא פסול לקדש. דאס
כן בטיל ליה היך קל וחומר,
דשלישי בקדש לא דאורייתא,
דלא מיעביה, לא היכי
דצממותא איתיה חייביה הכי
וחומר מטבול יוס, הכי נמי
אחי קודש כההוא קל
וחומר, אלא אפילו מן
הטורה למעוטה, והיינו
דקאמר למעוטה שלישי בקדש
מן הטורה, הלכך אי אמרינן
די חשיב ליה ק"ו (טוטה)
ב) וי אחי ק"ו לרביעי
הוא דאחיה. דק"ו צצכ"פ פ'
שני (כה.) דאיתמר דמיפך
ק"ו לא חשיב רביעי בשני. מי לא עסקינן דנגע בשני נמי קאמר לא
יאכל. דאס צבל טמא כתיב. ונמי חשיב טמא, דכתיב כל אשר צמטו יטמא, והאי צצסש שלמים כתיב. קדש ניטו (טוטה טס.)

בתרומה אבר רב שיזיב בחבורין שנו. פ"י כגון שחיבר ידו לידו האחרת אבל אם לא חיבר היד הטמאה לטהורה לא